



MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS  
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

Innanríkisráðuneytið

Reykjavík, 23. mars 2015.

vt. Margrét Kristín Pálsdóttir  
Sölvhólgata 7  
150 REYKJAVÍK

**Efni: Umsögn Mannréttindaskrifstofu Íslands um innihald lögreglunáms á grunn- og framhaldsstigi.**

Með bréfi dags. 9. mars sl., var þess óskað, fyrir hönd starfshóps sem skipaður var til að fara yfir innihald lögreglunáms á grunn- og framhaldsstigi hér á landi, að Mannréttindaskrifstofa Íslands (MRSÍ), skilaði umsögn um innihald slíks náms.

MRSÍ hefur takmarkaða vitneskju um hvernig lögreglunámi er nú háttað en leggur áherslu á að í slíku námi, hvort sem er á grunn- eða framhaldsskólastigi, fari fram fræðsla um mannréttindi, og þá ekki aðeins mannréttindi sakborninga og grunaðra manna, heldur einnig mannréttindi brotþola. Slík kennsla mætti t.d. taka til kynjajafnréttis og banns við mismunun á grundvelli kyns, kynþáttar, uppruna, aldurs, fötlunar, trúar- og lífsskoðana, kynhneigðar, kynvitundar og kyngervis. Jafnframt er nauðsynlegt að fram fari fræðsla um kynbundið ofbeldi og kynferðisofbeldi, eðli þess, birtingarmyndir og afleiðingar. Í því sambandi má m.a. benda á nauðsyn þess að lögreglumenn þekki efni Evrópuráðssamnings gegn ofbeldi gegn konum, svonefnds Istanbúlsamnings og Evrópuráðssamnings um varnir gegn kynferðislegri misneytingu og kynferðislegri misnotkun á börnum (Lanzarote samningsins). Þá er mikilvægt að í náminu fari fram ítarleg fræðsla um mansal, þær reglur sem settar hafa verið á alþjóðavettvangi til að sporna gegn því, s.s. bókun við samning Sp gegn skipulagðri glæpastarfsemi (Palermó-bókunina) og Evrópuráðssamning um aðgerðir gegn mansali.

Enn fremur hvetur skrifstofan til þess að í náminu verði unnið gegn staðalmyndum, úreltum viðhorfum og sjónarmiðum. Sem dæmi má nefna að enn virðist eima eftir af þeirri skoðun að ofbeldi í nánnum samböndum (heimilisofbeldi) sé einkamál sem falli innan friðhelgi einkalífs. Þá er ei langt síðan að í fjölmiðlum birtist það viðhorf lögreglu að konur skuli sjálfar taka ábyrgð á því að ógætileg hegðun þeirra, klæðnaður eða annað ýti ekki undir hættuna á því að þær verði fyrir kynferðisofbeldi. Með öðrum orðum, ábyrgðin er sett á gerandann en ekki brotþolann, sem almennt tíðkast ekki um aðra tegund brota.

Þá telur MRSÍ nauðsynlegt að í náminu fari fram fjölmenningarleg kennsla og fræðsla um málefni innflytjenda svo vinna megi gegn hugsanlegum fordómum auk þess sem slík fræðsla yrði fremur til að tryggja að einstaklingur af erlendum uppruna sæti ekki mismunun hvað varðar meðferð máls hans hjá lögreglu.



MANNRÉTTINDASKRIFSTOFA ÍSLANDS  
ICELANDIC HUMAN RIGHTS CENTRE

Þær áherslur í kennslu er að framan greinir, telur MRSÍ sérstaklega mikilvægar í ljósi skýrslu Finnborgar Salome Steinþórsdóttur (2013). „Vinnumenning og kynjatengsl lögreglunnar: Af hverju eru konur svo fámennar meðal lögreglumanna?“. Helstu niðurstöður skýrslunnar voru þær að konur voru 12,6% lögreglumanna þann 1. febrúar 2013, þrátt fyrir að hafa verið 17-33% brautskráðra nemenda frá Lögregluskóla ríkisins síðan 1999. Brotthvarf kvenna frá lögreglunni sýnir sig því að vera verulegt. Þá sýndi skýrslan að nær engar konur voru í efstu starfsstigum lögreglunnar, og að óánægja gagnvart framgangi í starfi hefði aukist mikið á síðastliðnum árum. Samkvæmt skýrslunni eru viðhorf karlkyns lögreglumanna til kvenna heldur neikvæð. Konur treysti sér, og öðrum konum, til að sinna öllum verkefnum lögreglunnar en karlar geri það síður. Segir skýrslan viðhorf yngstu lögreglumanna íhaldsömumust sem gefur til kynna að jafnrétti innan lögreglunnar muni ekki aukast sjálfkrafa með komandi kynslóðum. Ekki síst af þessum sökum hvetur MRSÍ til þess að í lögreglunáminu verði markvisst unnið gegn þeim viðhorfum sem skýrslan endurspeglar.

Loks hvetur MRSÍ til að til kennslunnar verði fengnir sérfróðir aðilar, svo sem MRSÍ, Stígamót, Kvennaathvarf, Jafnréttisstofa o.fl. auk þess sem skrifstofan áréttar að þau atriði og alþjóðlegu skuldbindingar sem vísað er til í bréfi þessu eru ekki tæmandi taling en er ætlað að skýra þær áherslur sem skrifstofan telur mikilvægar.

Virðingarfyllst,

f.h. Mannréttindaskrifstofu Íslands

-----  
Margrét Steinarsdóttir, framkvæmdastjóri